

OD REDAKCJI

W środowisku sektora kultury ścierają się obecnie przeciwstawne poglądy na temat możliwości i zakresu zarządzania kulturą. Organizatorzy, zwłaszcza jednostki samorządu terytorialnego, skłaniają się ku pełnej profesjonalizacji zarządzania w podległych im jednostkach i placówkach kulturalnych oraz wdrażaniu w nich metod sprawdzonych w innych sektorach. Twórcy najczęściej są temu przeciwni, uważając, że działalność kulturalna wymaga nieskrępowanych możliwości ekspresji. W ostatnim czasie to stanowisko najmocniej wyrazili ludzie teatru w powszechnie już znanym sloganie – „Teatr to nie firma, a widz nie jest klientem”. Kierowanie organizacjami działającymi na polu kultury wymaga poszukiwania specyficznych metod – bądź specyficznej adaptacji znanych metod – które będą sprzyjać twórczej ekspresji, a jednocześnie umożliwiać zaspokajanie potrzeb kulturalnych obywateli, przy uwzględnieniu skromnych środków publicznych, które mogą być przekazane na te cele. Nie jest to łatwe w sytuacji szybkich i głębokich zmian postaw, wzorców zachowań, stylów życia i uczestnictwa w kulturze oraz ogromnej różnorodności i swoistej „nadprodukcji” ofert kulturalnych. Istniejące napięcie pomiędzy twórcami, organizatorami oraz odbiorcami usług i produktów kultury wywiera presję na poszukiwanie innowacyjnych metod i technik zarządzania instytucjami sektora kultury – takich, które pozwoliłyby odpowiedzieć na potrzeby twórców i odbiorców przy uwzględnieniu możliwości i oczekiwań organizatorów.

W Instytucie Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, na początku 2011 roku, Katedra Metod i Technik Zarządzania w Sektorze Publicznym we współpracy z Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji (MISTiA) zorganizowała seminarium z cyklu Nauka-Praktyka, zatytułowane „Bariery i skutki wdrażania innowacyjnych metod i technik zarządzania w organizacjach sektora kultury”. Najciekawsze z wystąpień, zarówno teoretyków, jak i praktyków, zostały opracowane w formie tekstów naukowych i składają się na kolejny zeszyt naukowy „Zarządzanie Publiczne”. Dyskusje podczas seminarium ogniskowały się wokół następujących pytań: Czy i w jakich organizacjach lub rodzajach zadań możliwa jest realna zmiana zarządzania? Jakie są przyczyny wdrażania innowacji w organizacjach sektora kultury? Jakie są uwarunkowania wdrażania innowacji? Jakiego rodzaju innowacje są wdrażane? Jakie są przeszkody/bariery innowacji (typy, okoliczności ich występowania, mechanizmy ograniczania ryzyka ich wystąpienia)? Jakie są skutki (faktycznie obserwowane rezultaty) innowacji w organizacjach kultury?

Na zeszyt składa się sześć artykułów podejmujących różne problemy związane z wdrażaniem innowacji w publicznych organizacjach kultury. Dr Katarzyna Plebańczyk zastanawia się, czy innowacyjność w kulturze jest szansą czy ko-

niecznością. Jej uwarunkowania i swoistą nieuchronność autorka skonfrontowała ze stanowiskiem środowiska kultury, wskazując kluczowe obszary kontrowersji i swoistego buntu środowiska przeciw fetyszyzacji innowacyjności w kulturze. Dr Mateusz Lewandowski podjął, głównie na podstawie analizy bogatej literatury naukowej, problematykę innowacji organizacyjnych jako głównych instrumentów zwiększających sprawność zarządzania publicznymi instytucjami kultury. Skupił się zwłaszcza na usystematyzowaniu wskazywanych korzyści ich wdrożeń. Mgr Kinga Marcinek omówiła przykład projektu polegającego na zastosowaniu benchmarkingu – jako narzędzia wdrażania innowacji w doskonaleniu usług samorządowych instytucji sektora kultury. Na przykładzie Grupy Wymiany Doświadczeń w zarządzaniu usługami kultury, projektu prowadzonego przez Związek Miast Polskich, pokazała czynniki ułatwiające wprowadzanie zmian, a także ograniczenia stosowanego podejścia. Kolejne dwa teksty dotyczą muzeum. Dr hab. Łukasz Gawel w teoretycznym tekście pokazał nieuchronność oraz kierunek zmian w zarządzaniu publiczną organizacją muzealną, które nie grożą ich intelektualną pauperyzacją, a przeciwnie – powodują wzrost oczekiwań względem muzeów oraz stałe poszukiwanie przez nie najlepszych form funkcjonowania w przestrzeni publicznej. Ta wypowiedź świetnie komponuje się z tekstem praktyków – mgr. Michała Niezabitowskiego i mgr Agnieszki Szostak, opisujących proces opracowywania (w latach 2005–2006) i wdrażania strategii w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa oraz jej wpływ na zarządzanie tym muzeum. W kolejnym studium przypadku mgr Anna Świętochowska przybliżyła wdrażanie innowacji w publicznym (samorządowym) Teatrze Baj w Warszawie. Autorka skupiła się zwłaszcza na pokazaniu roli przywództwa w innowacyjnym zarządzaniu, problemów powstałych podczas wdrożenia, a także skutków, jakie miało ono w tej instytucji. Nie stroniła też od bardziej ogólnych wniosków i pokazania ograniczeń związanych z finansowaniem innowacji ze środków europejskich.

Grażyna Praweńska-Skrzypek